

ELS GEÒMETRES DEL CADASTRE DE CATALUNYA (1720-1815)¹

RESUM

El Cadastre imposat a Catalunya després de la derrota austriacista en la guerra de Successió comportà la realització de nombroses operacions de mesura de terres. Aquests treballs foren duts a terme per un petit cos d'agrimensors anomenats geòmetres del reial tribut del Cadastre. Entre 1727 i 1815 n'hem identificat un total de vint-i-dos geòmetres. La creació d'aquesta figura va fer visible una professió fins llavors força desdibuixada a Catalunya. La cartografia cadastral és modesta, però alguns d'aquests geòmetres realitzaren també mapes més elaborats amb altres finalitats.

PARAULES CLAU: geòmetra, cadastre, segle XVIII, agrimensura, Catalunya.

ABSTRACT

THE GEOMETERS OF THE CADASTRE OF CATALONIA

After the Austrian defeat in the War of the Spanish Succession a cadastre was imposed to Catalonia. That entailed the realization of numerous operations of measure of lands. These works would be carried out by a small corporation of surveyors called *geometers of the royal tribute of the Cadastre*. Among 1727 and 1815 we have identified 22 geometers. The creation of this figure in Catalonia made strength an employment that has not visibility until then. The cadastral cartography is modest, but some of this geometers carried out also more elaborated maps with other purposes.

KEY WORDS: geometer, cadastral maps, 18th C., surveying, Catalonia.

Com a conseqüència de la derrota austriacista en la guerra de Successió, el superintendent general de l'Exèrcit i Principat de Catalunya, José Patiño, instaurà un nou sistema impositiu anomenat *Catastro* (R.D. 9-XII-1715). La nova contribució gravava els béns immobles (imposició o servei reial) i l'activitat professional (imposició personal). Les normes generals (15-X-1716) afirmen que la contribució reial "debe cargarse sobre las haciendas, ejecutando

* Departament de Geografia i Sociologia, Universitat de Lleida. burgue@geosoc.udl.cat
Data de recepció: desembre 2008. Data d'acceptació: maig 2009

¹ Aquest treball s'ha realitzat en el marc del projecte de recerca CSO2008-06031-C02-01/GEOG finançat per la Dirección General de Investigación del Ministerio de Educación.

descripción y tasación de todas ellas y regulando sus valores y frutos"; el procediment "más conveniente y justificado para la exacción de dicha imposición en este Principado debe ser el método inalterable de la descripción y estimación hecha en el Catastro de todos los bienes raíces". Així, el repartiment "de lo Real por el Catastro" pretenia avaluar "cada medida de tierra por su producto, y circunstanciada por su situación, límites y calidad, destinándole su clase, según las en que se han dividido en número correspondiente a la variedad que las tierras entre sí tienen". No ens pertoca ni és aquest lloc per aprofundir en les característiques de l'impost, les seves vicissituds o la seva filiació respecte *la dîme royale* propugnada per Vauban.² El que des del punt de vista de la història de la cartografia volem destacar és que la implantació del Cadastre a Catalunya va donar lloc a l'aparició d'un cos professional de geòmetres i per tant va contribuir a situar l'agrimensura tradicional en un nivell superior, atorgant un més gran reconeixement i prestigi social a la professió.

Les cabdals aportacions d'Alfredo Faus inspirades en el cas valencià no acaben de dibuixar un panorama general de les vies de consolidació professional de l'agrimensura vàlid per a tot Espanya. Possiblement les realitats territorials eren massa heterogènies com per a permetre una uniformització legal dels procediments de titulació. En el cas català sembla clar que la implantació del Cadastre va jugar un paper decisiu en el progrés de l'agrimensura. Horacio Capel (1982, 306) ja observà la relació directa entre ambdós processos, tot fent extensiva la vinculació de cadastre i agrimensura a la Corona de Castella en relació a l'obra d'Ensenada.

Hores d'ara no comptem amb cap estudi sobre els geòmetres del Cadastre de Patiño, ni tan sols sobre l'agrimensura a la Catalunya del segle XVIII i començaments del XIX. Tanmateix, el Cadastre català no va ser cap quimera il·lustrada. Parlem d'una realitat històrica que comportà una sovintejada mesura de les propietats rústiques amb finalitats fiscals, fins i tot elaborant una senzilla documentació cartogràfica. L'existència dels geòmetres (els experts en geometria) del Cadastre contribuï a l'arraconament del concepte d'agrimensurador al Principat i creiem que també va contribuir a atribuir al geòmetra la competència en l'aixecament de plànols parcel·lars. L'agrimensurador tradicional, generalment pagès i sense titulació (d'entrada, perquè aquesta no existia) esdevé, en oposició al geòmetra, un simple expert local que no serà destre en dibuix ni tampoc se li demanarà altra cosa que la mesura de superfícies.

Cal advertir que les dades de què disposem sobre els geòmetres, a més d'escasses, són parcials en la seva procedència geogràfica, perquè l'Arxiu Històric de Lleida (en endavant AHL) és l'únic de caràcter provincial que conserva una àmplia documentació del Cadastre del segle XVIII. Dissortadament es dona per perdut l'arxiu original de la Comptadoria d'Exèrcit i Província (ESCARTÍN, 1995, 161). Per tant, si no es diu altra cosa, la documentació citada es trobarà al plec corresponent a cada localitat en el fons Cadastre de l'AHL (FACI-CAMARERO, 2006). Les notícies per a les altres províncies catalanes només poden ser obtingudes espigolant documentació d'allò més divers.

ELS PREGÈOMETRES (1721-1723)

L'aparició dels geòmetres del reial tribut del Cadastre no és immediata, sinó fruit de les millores introduïdes per l'intendent Sartine (en el càrrec de 1727 a 1744). En aquest

² Aquest era el parer del cònsol francès Dupin (ESCARTÍN, 1981, 255) i de Josep Aparici (BURGUEÑO, 2008, XLIV). Vauban havia publicat *La Dîme royale* el 1707.

apartat ens referim als primers tècnics que ostentaren el nom de geòmetres abans que aquesta figura tingués un mínim desenvolupament i regulació.

En la implantació del Cadastre, el pes de l'operació de repartiment de les càrregues tributàries entre els veïns es confiava als ajuntaments. La Intendència només elaborà un model de formulari "a efecte de formar lo Catastro o inventari de les heretats que té son terme, amb distinció de totes les peces de terra, fruits que produeix i fertilitat que té, declarant lo nom del poseedor d'ella".³ El primer cadastre, realitzat entre 1716 i 1717, va ser confiat pels pobles (bé que amb la conformitat i nomenament formal de les autoritats de la subdelegació) generalment a pagesos dels que a vegades no es coneix ni el nom i que mai no foren designats com a agrimensors ni com a geòmetres.⁴ Aquests inventaris de propietats no contenen cap mena de representació gràfica del parcel·lari. Ben aviat l'intendent Rodrigo Caballero (1717-1720) considerà necessari procedir a una revisió cadastral i efectuar "una *recana* o medición y tasación de las tierras para todo el Principado en 1719" (ESCARTÍN, 1995, 206). Sembla que fou llavors quan s'introduí en la terminologia d'Hisenda un curiós mot d'arrel catalana (de cana, la unitat de mesura tradicional) però amb un reforçament emfàtic que en principi responia a l'acte de tornar a mesurar.⁵ El concepte esdevindrà sinònim de mesurament de terres, de manera que es podrà parlar d'una "nueva recanación".

En l'etapa de l'intendent José Pedrajas (1720-1724) sovintegen les noves avaluacions de la riquesa, fetes ja amb un mínim de formalitats. S'articulen unes comissions mixtes amb presència d'un o dos experts mesuradors designats de manera descentralitzada per autoritats subalternes de cada partit o subdelegació de rendes (diputats o subdelegats). En la major part dels casos els experts canadors són anomenats *geòmetres*,⁶ tot i que inicialment s'observen vacil·lacions en la grafia d'un mot que sembla pres del francès: *geómetro*, *geómettro*, *gehòmetra*.

La documentació del Cadastre conservada a l'AHL permet identificar un grapat d'aquests, diguem-ne, pregeòmetres.⁷ Es tracta d'experts d'extracció local que no devien comptar amb cap titulació, perquè de fet res indica que a Catalunya es pogués tenir llavors una mena de certificació d'agrimensor. La majoria d'ells no van consolidar el seu càrrec: no van esdevenir geòmetres del Cadastre. El nombre de tècnics que participaren

³ És remarcable la pervivència de la llengua catalana en la major part de la documentació cadastral i dels treballs dels geòmetres. Fins i tot instruccions fiscals dels primers decennis del segle XIX s'imprimiren en català.

⁴ Un exemple: amb data 18 d'abril del 1717 s'ultima a Massoteres (Segarra) el *Catastro o inventari et revista o visura y relació feta per Felip Garriga, de la vila de Thorà, Josep Pouia de la vila de Biosca, Joan Vilella de la vila de Sanaija y Magí Soriguera del lloch de Palou, tots pagesos... experts per est efecte elegits y anomenats per lo noble señor D. Francisco de Sabater y Meca, subdelegat de la superintendència general del Principat de Catalunya en lo partit de Cervera*.

⁵ Malgrat figurar al *Diccionari català-valencià-balear*, no ens consta que el terme fos emprat abans del Cadastre, i sí en canvi *assogar*, *acordellar*, *canejar* (BURGUEÑO, 2007, 40 i 42), *midar* (BURGUEÑO, 2008, il·lustracions 4 i 5) i, és clar, *mesurar*. El mot castellà *apeo* ja el trobem en una instrucció de Sartine del 1736 (ESCARTÍN, 1995, 462).

⁶ Però no pas sempre. A Barcelona es fa la *Relacion de la nueva recanación y calidades de unas y otras tierras comprehendidas baxo las parroquias de la presente ciudad... echa por los medieros y expertos como son Pablo Modolell, Pablo Grau, Joseph Feu y Pedralbes. La qual se empezó en 5 de dezembro de 1719 y dio fin en 6 de abril de 1720* (ACA: Hisenda, llig.3572). A Medinyà (Gironès) la revista del 1727 fou feta pels canadors Pere Renart i Isidre Hospital (AHG. Fons Medinyà, 35/1). Igualment, el 1721, el corregidor de Cervera Francisco de Haro designa experts del rei (no pas geòmetres) en la revista del terme del lloc de Florejacs i per al cadastre de Montfalcó Murallat (les Oluges), ambdós a la Segarra. A Odèn (Solsonès) trobem una *Llibreta de la judicació o canació del poble de la Moracomdal feta per Pere Artigas del lloch de Ugern, pagès, y Miquel Torres, pagès del dit poble de la Moracomdal, experts elegits per lo balle y regidors de dit poble feta o acabada a 23 de mars de 1724*.

⁷ No sempre la documentació identifica quins eren aquests geòmetres. Així, el cadastre del terme de la Valldora sabem que fou fet "según la nueva recanación por geómetra y expertos en el año de 1723".

en aquelles primeres canacions devia ser prou elevat. A l'actual província de Lleida tenim constància de nou noms: Pere Bardet,⁸ Claudi Hainaut,⁹ Carles de Llenes,¹⁰ Domènec Marceló,¹¹ Francesc Massana,¹² Manuel Olcos,¹³ Francesc Puicantó,¹⁴ Sebastián Salgado¹⁵ i Josep Sans.¹⁶ Encara caldria afegir-hi altres quatre o cinc geòmetres de la primera fornada (Bosch, Clavera, Ferrer, Puig i possiblement Mayol) que sí van aconseguir consolidar la seva condició de geòmetres al servei de la Intendència. Cal remarcar que en aquesta etapa embrionària d'activitat dels geòmetres –d'uns i d'altres– mai s'acompanya l'avaluació de les terres amb cap dibuix.

LA CREACIÓ D'UN COS DE GEÒMETRES DEL CADASTRE

Segons les xifres que aporta Escartín (1995, 211) entre 1723 i 1726 a penes hi van haver *recanacions*. Aquest fet ve avalat per la documentació de l'AHL, que no registra cap mesurament fet amb intervenció de geòmetres entre 1724 i 1726, quan era intendent Andrés Pérez Bracho. Val a dir que aquest *impasse* respon a un moment de redefinició del Cadastre en el que, per exemple, el geògraf Josep Aparici exposa el seu parer sobre el frau existent i la forma de millorar la gestió del tribut (BURGUEÑO, 2008, XLVI).

La situació canvia radicalment a partir de febrer de 1727, en arribar a la intendència Antonio de Sartine.¹⁷ La primera nova canació coneguda data del mes de maig i està signada pel geòmetra Vicenç Ferrer. Immediatament trobem altres treballs de Josep Bosch, Francesc Clavera, Josep Mayol i del mestre fuster Mateu Puig i Ferin. Tot ells havien participat en la primera etapa de revisions cadastrals (1721-1723).¹⁸ Ben aviat apareix el nom d'un altre geòmetra, aquest d'origen francès, Bernat Sor, que justament tingué com a primera tasca coneguda la revisió de la primera canació del seu company Ferrer, a la

⁸ Cap al 1721 fa el *cadastre o inventari de la nova recanació* de Matamargó i de Santa Maria dels Horts i Torrecassana (Pinós, Solsonès) per disposició de Joan F. Franch i de Capdevila, diputat de Cardona; és anomenat "geòmetre". El 1723 fa també els cadastres de Fontanet i de Vallferosa (Torà, Segarra) però llavors no consta com a geòmetra.

⁹ El 1723 treballa com a "geòmetre" a la Vall de Lord (Solsonès) per ordre del diputat del partit de Cardona, fent la recanació i cadastre de la Pedra i la Coma, la Corriu, Guixers i Sisquer i Montcalb.

¹⁰ El 1721 aquest veí de Tarroja de Segarra és "geòmetra nombrado por parte del Rey" per a fer el cadastre de Sedó (Torrefeta i Florejacs, Segarra).

¹¹ El 1720 aquest burgès de Puigcerdà, expert i "geòmetre" nomenat per la reial Hisenda, fa el cadastre de la vila de Montellà, Martinet i Tronxo (Cerdanya); signa el cadastre el subdelegat Pedro Lomaña.

¹² El 1723 fa el *catastro o inventari de la nova recanació de Cellent* (Pinell, Solsonès) com a "geòmetre i expert", per disposició de Joan F. Franch de Capdevila, diputat del partit de Cardona.

¹³ Pagès de les Borges Blanques, fa el cadastre de Linyola (Pla d'Urgell) el 1720; malgrat ser nomenat com a expert, ell es denomina geòmetra. El 1721, com a "geòmetra expert" és nomenat per a "mirar i regonexer lo catastro de la vila de Castelló de Farfanya i visurar son terme" (Noguera), així com per revisar el cadastre de Tàrraga (Urgell), "para reconozzer personalmente la discrepancia y error que V.S. [Pedrajas] supone". El 1734 representa com a expert la vila de Castelló de Farfanya i terme rònec de Torredà (Noguera) en la *nova recanació* feta per Josep Mayol.

¹⁴ El 1721 és nomenat per a "mirar i regonexer lo catastro de la vila de Castelló de Farfanya i visurar son terme"; el seu nomenament parla de "geòmetres experts".

¹⁵ El 1723 fa el *cadastre de la nova recanació* de St. Pere, sufragània de St. Martí, parroquial de Riner i del terme d'Hortoneda (Riner), així com la *recanació* de Canalda (Odèn), de la Quadra d'Isanta i el "catastro de la nueva recanación del término de San Martín, término de Ladurs" (ambdues a Lladurs) tots ells llocs del Solsonès.

¹⁶ El 1723 fa la recanació de la Quadra de Linya (Navès, Solsonès).

¹⁷ Escartín (1995, 121) creu exhaustiva l'anotació de *recanacions* que figura a l'inventari *Índice general de los papeles concernientes al real tributo de Catastro*, les quals no van més enllà del 1735, i això el porta a creure –erròniament– que no es van fer pràcticament nous mesuraments en dates posteriors.

¹⁸ En el cas de Mayol no hi ha evidències d'aquest fet a l'AHL, però la col·lecció de mapes cadastrals del Camp de Tarragona que dibuixà cap al 1717 ens fa creure que devia ser un dels *pregèmetres*.

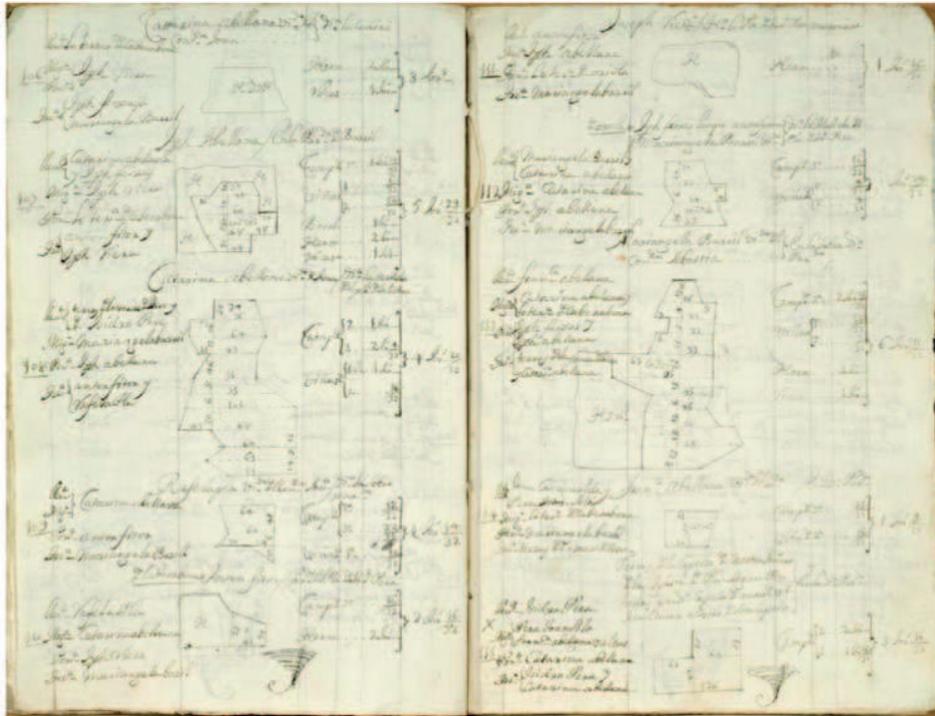

Figura 1. Doble pàgina del *Cartipàs del nou cttastro del Terma de Pons del corregiment de Servera y vegaria de Agramunt fet per orde del molt ilustre senyor Dn. Antonio de Sertine, intendent general de sa Magestat de est exèrcit y Principat de Cattalunya, executat per lo geòmetra Josep Bosch y expert Jaume Calopa, midit al edicta de trenta canas catalanas de ampla y dos canas de llargària, sent lo jornal de dotze pòrcas, concluit en lo mes de abril de 1737* (AHL: Cadastre, caixa 129).

Bastida de Bellera (Pallars).¹⁹ Per tant, l'any 1728 trobem sis geòmetres del Cadastre que, ara sí, ho són per nomenament de la Intendència (ESCARTÍN, 1995, 217). El canvi també s'evidencia en la qualitat dels treballs, molt superior als de la primera època. La mesura de les terres es detalla amb esquemes geomètrics de les parcel·les o propietats (figura 1) i sovint s'inclou un croquis de presentació del terme acanat (figura 2). És evident que la creació del cos de geòmetres havia anat precedida d'una formació específica o, si més no, d'una verificació dels coneixements pràctics dels aspirants, i possiblement també havia donat lloc a l'elaboració d'una normativa de treball.

La creació per la Intendència del seu propi cos de geòmetres permetia atendre les reclamacions i peticions de nova visura de les terres formulades pels pobles i també realitzar cançons d'ofici. Tot això amb la seguretat i l'aval tècnic que raonablement era possible aplicar a uns treballs d'inspecció que rarament es podien allargar gaire; general-

¹⁹ No és infreqüent que en poc temps es mesuri altre cop un mateix terme, la qual cosa ens fa pensar en un clima de mal confiança respecte a l'honestetat dels geòmetres.

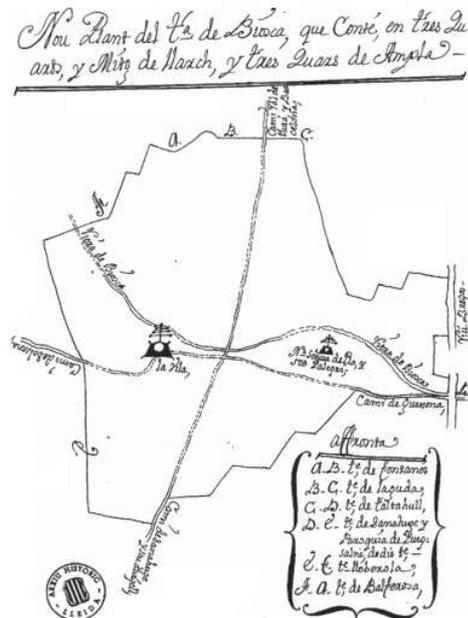

Figura 2. Mateu Puig (1729): *Nou plant del terme de Biosca* (AHL: Cadastre, caixa 33).

ment el treball de camp no anava més enllà d'una desena de dies per localitat, tret que es tractés d'un terme gran i força conreat, cas que és més aviat excepcional.

Va existir una escola específica per a la formació dels geòmetres? I en tot cas, quina era la formació d'aquests professionals? Dissortadament no es disposa de cap referència documental que permeti aclarir aquestes importants qüestions. Tanmateix, el reduït nombre de geòmetres en actiu (8 quan n'hi hagué més) no permet pensar pròpiament en una autèntica escola (CAMARERO, 2007b, 160).

Una hipòtesi plausible fóra que els geòmetres haguessin passat per les aules de l'Acadèmia Militar de Matemàtiques de Barcelona, creada el 1720. Alguns civils van poder assistir a algunes classes de l'Acadèmia; en aquest sentit és conegut el testimoni del mestre d'obres Josep Renart i Closas (MONTANER, 1990, 147). Amb més motiu podrien haver rebut formació uns agents que havien de treballar per a una autoritat civicomilitar com era l'intendent. A més, entre els geòmetres posteriors trobem dos personatges que havien tingut una vinculació directa amb l'Acadèmia, si bé no se sap de quina mena (MONTANER, 1990, 167). Ens referim en primer lloc al geòmetra del Cadastre i exacadèmic Ventura de Àbila, autor de diverses obres de geometria com ara *Regla general para medir qualquiera pieza de tierra, heredad, estanque, partida, término o corregimiento...* També Joan Cherta és identificat a la *Guía de forasteros en Barcelona* de l'any 1786 com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro i exacadèmic de la Reial Acadèmia Militar de Matemàtiques de Barcelona.

Juntament amb el cos de geòmetres es creà un altre d'experts, perits en l'avaluació de la qualitat de les terres i auxiliars dels geòmetres. Els dos oficis implicaven una diferenciació d'agrimensura i agronomia. Les operacions de revisió cadastral comptaven amb la intervenció d'un geòmetra (dos a partir de 1758) i dos experts, l'*expert del Rei* i un altre designat pel comú de la localitat afectada. Amb cada geòmetra col·laborava de forma

estable un determinat expert, de manera que els dos representants de la Intendència constituïen un equip de treball cohesionat. La nòmina d'experts és tan extensa com la de geòmetres (les dates fan referència als anys extrems d'activitat documentada): Jaume Amill (1730-1731), Tomàs Bohigas (1786-1815), Pere Jaume Calopa (1737-1741), Josep Castell del Puig (1730-1742), Josep Castelló (1734-1738), Sadorní Galí (1731), Isidre Galí (1732-1741), Lluís Galí i Reyt (1745-1778), Joan Martí (1786-1815), Francesc Martí (1815), Joan Pere Matheu (1728), Pau Modolell del Puig (1720-1749), Francesc Modolell (1741-1749), Bonaventura Padró (1732-1734), Benet Pedrosa i Castells (1754-1787), Josep Pedrosa (1777-1787), Francesc Rodés (1777-1815), Francesc Sangés (1745-1777), Josep Sangés (1786-1815), Francesc Serra (1729), Francesc Xammar (1755-1766), Romuald Xammar (1737-1764) i Francesc Xamona (1777).²⁰ Encara caldria afegir-hi el nom d'alguns experts de darrera hora que van promocionar a la categoria de geòmetres.

EVOLUCIÓ DEL COS DE GEÒMETRES

En el grup inicial de sis geòmetres només es registren dues incorporacions fins a mitjans de segle. A partir del 1731 tenim constància de la presència de Marià Carbonell, el geòmetra amb una trajectòria professional més dilatada, atès que restà un mínim de cinquanta-sis anys en actiu. El 1737 trobem incorporat a l'ofici Josep Romagosa. Contràriament, a partir de 1738 no tenim constància de la continuïtat de Josep Bosch, en tant que Bernat Sor fa testament el 1745. Amb les altes i baixes esmentades, hom pot parlar d'una primera etapa o generació de geòmetres la qual, amb l'única excepció de M. Carbonell, es renovarà completament al voltant de l'any 1755, essent intendent José de Contamina (1744-1763). Aquesta primera etapa (1727-1755) és la més productiva en nombre de cançons i en elaboració de material cartogràfic.

Una segona etapa s'inicia amb la incorporació d'Oleguer Soriano, que sembla haver començat la seva formació pràctica col·laborant amb altres geòmetres, el 1754. La primera dada sobre la adscripció de Joan Cherta a la Intendència data del 1755. Aquest geòmetra, vinculat a l'Acadèmia de Matemàtiques, tenia una formació tècnica superior a la dels seus antecessors, com ho demostra el fet que el seu croquis cadastral de Madrona (1756) sigui l'únic amb escala gràfica. Al llarg dels anys seixanta s'incorpora la resta de membres de la nova generació de geòmetres. Mateu Puig i Juliol, fill de Mateu Puig i Ferin i també mestre fuster, reemplaça son pare si més no a partir del 1761. El segon de la nissaga dels Cherta (desconeixem la mena de parentiu entre tots ells), Carles Cherta, ja s'ha incorporat el 1763. L'altre geòmetra vinculat a l'Acadèmia militar, Ventura de Ábila, es troba en actiu el 1767.

En el decenni 1767-1776 només tenim notícia de cinc geòmetres en actiu: Ábila, Carbonell, els dos Cherta i el jove Puig. En aquesta etapa presidida per l'intendent Juan Felipe de Castaños (1763-1776) es decideix que els geòmetres treballin per parelles; aquest *modus operandi* s'introdueix des del 1758 i esdevé el procediment estàndard a partir del 1767. Sens dubte aquesta manera de fer devia comportar la caiguda del nombre de recançons. Un altre canvi significatiu que també cal situar al voltant de l'any 1767 es refereix a la realització de material gràfic; fins llavors era preceptiva la inclusió de croquis en les operacions cadastrals, però a partir d'aquella data aquest costum s'abandona com-

²⁰ Andreu Bosch, autor d'un mapa de la Femosa (Garrigues) el 1767, signa com a expert (ACA: MP-124).

pletament. Això fa que no podem valorar les habilitats cartogràfiques d'alguns geòmetres de les darreres promocions.

El 1777 es publica la primera de les *guies de forasters* que permeten resseguir la nòmina de geòmetres del Cadastre fins el 1815. En la primera edició –i només llavors– trobem esmentat com a sisè geòmetra Francesc Maiol. Una dècada després, la guia de 1786 esmenta vuit geòmetres propietaris i dos substituïts, el que significa el màxim històric. Entre els primers ja no hi és Àbila però sí encara Joan i Carles Cherta, Mateu Puig i Marià Carbonell pare. Entre les noves incorporacions n'hi ha tres geòmetres procedents de la categoria d'experts: Ignasi Carrer, Josep Casachs i Manuel Cherta. Els altres tres són Isidre Comas, Tomàs Bohigas i Marià Carbonell fill. L'any següent n'és baixa Carles Cherta.

No deixa de ser paradoxal que el màxim nombre de geòmetres s'assoleixi el 1786 (amb el baró de La Linde, intendent del 1776 al 1789), precisament l'any que segons Escartín (1995, 121 i 209) se suspengueren per reial ordre els treballs de mesurament (*apeos* és el nom usual al darrer terç del segle). La prohibició d'efectuar noves cançons es mantingué les dues darreres dècades del segle i podia obeir al desig de no alterar els equilibris establerts en el repartiment de l'impost en un moment en què –tal i com assenyala la historiografia de forma unànime– l'import del Cadastre es pot considerar devaluat degut a l'estancament de les quotes combinat amb el creixement econòmic experimentat pel país. En els darrers decennis del segle XVIII ja no era rendible per a la Intendència esmerçar recursos en revisions cadastrals. No volem dir que tots els geòmetres restessin forçosament inactius; també podien executar mesuraments i plànols per al Reial Patrimoni (igualmente competència de la Intendència) o bé per encàrrec d'altres ens governatius. D'altra part, el fet de tenir la consideració oficial de geòmetra els devia facilitar la realització d'encàrrecs per a particulars.

L'etapa de decadència i desmantellament del cos de geòmetres del Cadastre respon al mandat de Blas de Aranza (1797-1808). El nombre d'aquests professionals es redueix a sis el 1798. El més antic era Mateu Puig; també romanien Manuel i Josep Cherta, Bohigas i Carbonell; només hi ha una nova incorporació, Antoni Conde, de qui només tenim aquest esment. El 1806 el Cadastre ja només compta amb dos geòmetres (Manuel Cherta i M. Carbonell), però apareix una nova categoria intermèdia de *expertos medidores* formada per Josep Cherta i T. Bohigas. Aquest darrers són els dos únics geòmetres que consten tot just superada la guerra del Francès, el 1815, darrer any en què una guia de forasters inclou els noms i adreces d'aquests funcionaris públics.

NÒMINA DELS GEÒMETRES DEL CADASTRE DE CATALUNYA

En total hem identificat un total de vint-i-dos geòmetres del Cadastre entre 1727 i 1815. No creiem que aquesta nòmina de geòmetres catalans es quedi curta a causa del biaix documental que suposa el fet que només s'hagi conservat abundant documentació cadastral per a la província de Lleida. Tot indica que els geòmetres del Cadastre residien a Barcelona i passaven bona part de l'any (vuit mesos) "vagando por el Principado para realizar su labor" (ESCARTÍN, 1995, 217), de manera que tots ells, una hora o altra, actuaren als corregiments compresos dins l'actual província de Lleida, i per tant han deixat rastre en la documentació preservada. Les darreres generacions de geòmetres resten ben identificades per les guies de forasters de la ciutat de Barcelona; no hi fa res en aquest període la dràstica reducció dels treballs. És significatiu que

la localització d'altres referències documentals locals a la Catalunya litoral no hagi permès afegir cap nom propi nou a la llista de geòmetres fruit de la documentació lleidatana i de les esmentades guies.

En la llista que segueix, al nom de cada geòmetra afegim les dates extremes en què hi ha notícia de la seva activitat. Per tal de no enfarfegar la, de per si prou àrida, relació d'activitats de cada geòmetra, en general només indiquem la localització de la documentació que no es troba a l' AHL (ens remetem a l'inventari darrerament publicat per Pilar Faci i C. Camarero, 2006). En principi els treballs esmentats realitzats entre 1727 i 1767 (i només aquests) contenen material cartogràfic, amb independència de la denominació emprada per a designar l'operació de mesurament (canació, recanació, cadastre, inventari, revista, visura, *apeo*...). Només hem localitzat croquis cadastrals al fons de l' AHL i al cadastre de Manresa, únic d'aquesta mena conservat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (en endavant ACA). Finalment, creiem necessari indicar el municipi i comarca a què pertany cada antiga jurisdicció; cal tenir present que llavors hi havia de l'ordre de 2.030 entitats cadastrals (BURGUENO, 2007, 41).

ÁBILA, [Bona] Ventura de [1764-1790]

- 1764, autor de *Resolución de los cuatro problemas geométricos* (MONTANER, 1990, 167).
- X-1767, *apeo* de Noves, Bellpuig i Malgrat (les Valls d'Aguilar, Alt Urgell), juntament amb Maria Carbonell.
- 1768, *nuevo cathastro* de Planoles (Arxiu Comarcal del Ripollès, Fons de Planoles).
- 1777, consta a la *Guía* com a geòmetra del *Real Tributo de Catastro*.
- X-1778, coautor, amb M. Cherta, de l'*apeo* de Guils de Cerdanya (s'esmenta al "Catastro o repartimiento por menor" (*Cuadern de las confrontaciones de terras*, Ajuntament de Guils).
- 1780, autor de *Reglas generales de la aritmética numérica*, Saragossa (CAPEL, 1982; hi ha edició a Barcelona el 1786 segons MONTANER, op. cit.).
- 1786, no consta a la *Guía* com a geòmetra del *Real Tributo de Catastro*
- 1787, consta a la *Guía* com a exacadèmic de la Real Academia de Matemáticas de Barcelona i geòmetra del *Real Tributo de Catastro* absent de la ciutat (en la *Guía* de 1798 no consta).
- 1790, autor de *Elementos de álgebra*, Barcelona.
- s.d., autor de *Regla general para medir qualquiera pieza de tierra, heredad, estanque, partida, término o corregimiento...* (hi ha reedició de 1822).

BOHIGAS, Tomàs [1786-1815]

- Consta a les guies de 1786 i 1787, 1798, 1806 i 1815 com a geòmetra propietari (*experto medidor* l'any 1806) del *Real Tributo de Catastro*.

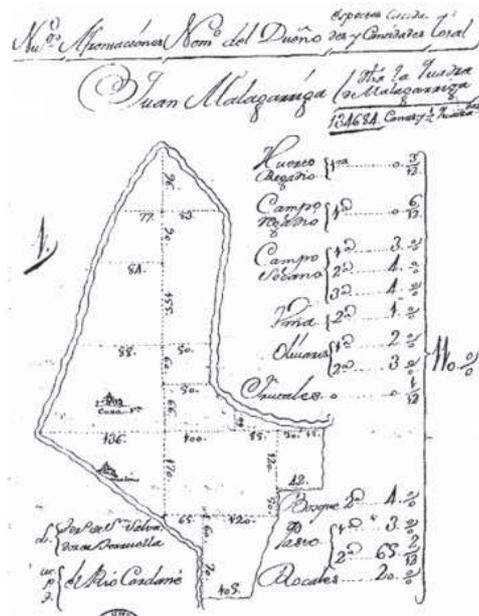

Figura 4. Marià Carbonell (1764): Juan Malagarriga, dicha la quadra de Malagarriga (AHL: Cadastre, caixa 96).

tan poca diferència de l'anterior ("fet per segona canació")

- XI-1737, canació de Calbinyà (les Valls de Valira, Alt Urgell).
- XII-1737, cadastre i canació del Vilar (Cabó, Alt Urgell) i canació de Canelles (Fígols i Alinyà, Alt Urgell).
- VII-1738, segona visura de Linyola "en la que se han hallado 173 piezas de tierra además, que avían ocultado en la primera operación".

CARBONELL, Marià [1731-1787]

- XII-1731, recanació de Ciutadilla i els seus Emprius (Urgell).
- IX-1733, nou cadastre de Llagostera (Arxiu Municipal de Llagostera, Gironès).
- VIII-1734, cadastre i nova recanació de Vilanova de Banat (Alàs i Cerc, Alt Urgell).
- IX-1734, recanació d'Estamariu (Alt Urgell).
- X-1734, recanació de Castellnou de Carcolze (el Pont de Bar).
- XI-1734, recanació d'Alàs (Alàs i Cerc, Alt Urgell).
- XI-1734, cadastre i nova recanació del terme de la casa del Mas de Sant Miquel (Alàs i Cerc, Alt Urgell).
- XII-1734, recanació d'Arfa (Ribera d'Urgellet, Alt Urgell).
- VI-1735, nova visura "aumento de tierras, a más de las continuadas en el Catastro de Sor" d'Agramunt (Urgell).
- XII-1736, recanació de Figuerola de Meià (Camarasa, Noguera).
- 1739, recanació de Montbrió del Camp (Baix Camp) (ACA: MP-533, referència indirecta).
- XI-1740, cadastre i nova recanació de Guixers (Solsonès).

- XII-1740, cadastre i nova recanació de la Quadra de les Encies (Odèn, Solsonès).
- 1749, cadastre de Camprodon (informació facilitada per Manuel Pujol).
- IX-1751, cadastre i nova recanació de Tèrmens (Noguera).
- VII-1758, cadastre i nova recanació de Pallerols (Montferrer i Castellbò, Alt Urgell).
- VII-1758, cadastre i nova recanació de Campelles (Ripollès) (Ajuntament de Campelles).
- VIII-1758, cadastre i nova recanació d'Urtx i el Vilar (Fontanals de Cerdanya).
- VIII-1759, *Catastro y nueva recanación del lugar y término de Mollet prop Peralada, del corregimiento de Gerona* (ACA: Manuscrits B-41, documentació Família Campillo, fol.112-175).
- X-1760, cadastre i nova recanació de la Manresana (Sant Ramon, Segarra).
- IV-1764, cadastre i nou *apeo* del terme rònec de Safareig (Bellvís, Pla d'Urgell).
- XI-1764, cadastre i nou *apeo* de la Quadra de Malagarriga (Pinós, Solsonès).
- III-1764, cadastre i nou *apeo* del terme rònec del Masroig (les Borges Blanques, Garrigues).
- VIII-1764, *apeo* de Navès, Pegueroles i Vilandeny (Solsonès).
- X-1767, coautor, amb Ábila, de l'*apeo* de Noves, Bellpui i Malgrat (les Valls d'Aguilar, Alt Urgell).
- 1768, còpia de la nova recanació o "nuevo cathastro" de Planoles (Arxiu Comarcal del Ripollès, Fons municipal de Planoles, caixa 33).
- V-1768, repartiment del cadastre de Sant Llorenç de Campdevàrol (Ripollès), cobra 85 reals d'ardits per fer-ho; s'hi refereix al "apeo practicado en 1767" (Arxiu Històric de Ripoll: Fons municipal de Campdevàrol).
- 1777, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.
- VIII-1785, coautor, amb M. Cherta, de l'*apeo* d'Osor (Selva) (Arxiu Comarcal de la Selva: Osor, 154).
- 1786 i 1787, consta a les guies de forasters com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro (ja no el 1798).

CARBONELL, Marià Francesc [1786-1806] (cf. fill de l'anterior)

- 1786 i 1787, consta a les guies de forasters com a geòmetra substitut del Real Tributo de Catastro.
- 1798 i 1806, consta a les guies de forasters com a geòmetra del Real Tributo de Catastro (ja no el 1815).

CARRER, Ignasi [1766-1787]

- XI-1766, col·labora amb Soriano en el *Catastro y nueva medición* de Gombrèn (Ripollès, Arxiu Municipal de Gombrèn).
- 1777, consta a la *Guía* com a expert del Real Tributo de Catastro.
- VIII-1777, geòmetra coautor, amb Casachs, de l'*apeo* i cadastre o repartiment de St. Martí de Vilallonga (Ripollès, Arxiu Municipal de Vilallonga de Ter; 2.4.1 Cadastre 1777).
- VII-1779, coautor, amb Casachs, de l'*apeo* de Salselles (Borredà, Berguedà) (ACA: Hisenda, llig. 3573).
- 1786 i 1787, consta a les guies de forasters com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro (ja no el 1798).
- c. 1787, coautor amb Mateu Puig, del *Plano que manifiesta los actuales límites del término*

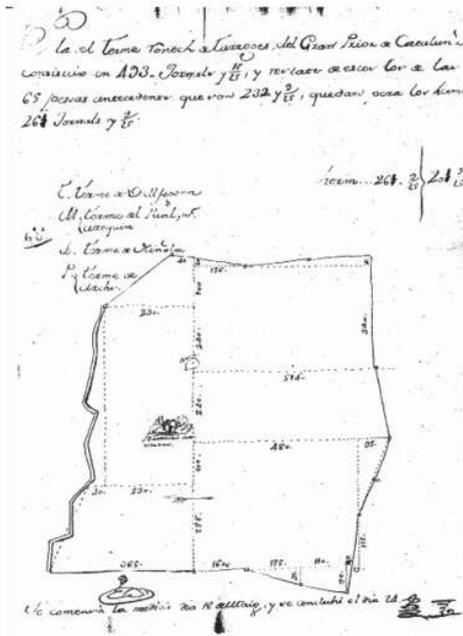

Figura 5. Carles Cherta (1763): *Pla del terme rònec de Tarroges* (AHL: Cadastre, caixa 163).

y parroquia de Rexach con los confinantes, los terrenos que se contravierten entre los Padres Gerónimos de la Murtra y el cura de Ripollet [...] insiguiendo la provisión de la Real Audiencia se previene con cartel de 11 abril de 1785 (ACA: MP-249).

CASACHS, Josep [1777-1786]

- 1777, consta a la *Guía* com a expert del Real Tributo de Catastro.
- VIII-1777, geòmetra coautor, amb Carrer, de l'apeo i cadastre o repartiment de St. Martí de Vilallonga (Ripollès, Arxiu Municipal de Vilallonga de Ter; 2.4.1 Cadastre 1777).
- VII-1779, coautor, amb Carrer, de l'apeo de Salselles (Borredà, Berguedà) (ACA: Hisenda, llig. 3573).
- VIII-1786, coautor, amb Josep Cherta, de l'apeo de Gessa (Naut Aran).
- XI-1786, coautor, amb Josep Cherta, de l'apeo de Fórnols (la Vansa i Fórnols, Alt Urgell).
- 1786 i 1787, consta a les guies de forasters com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro (ja no el 1798).

CHERTA, Carles [1763-1786]

- V-1763, cadastre i nou apeo del terme de les Tarroges (Bellví, Pla d'Urgell).
- X-1763, cadastre i nou apeo de Fullela (Garrigues).
- I-1764, cadastre i nou apeo del Vilosell (Garrigues).
- X-1764, cadastre i nou apeo de Gàrzola (Vilanova de Meià).
- 1777, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.
- XI-1779, coautor, amb Comas, de l'apeo de Cabanes (Alt Empordà) (Arxiu Comarcal de

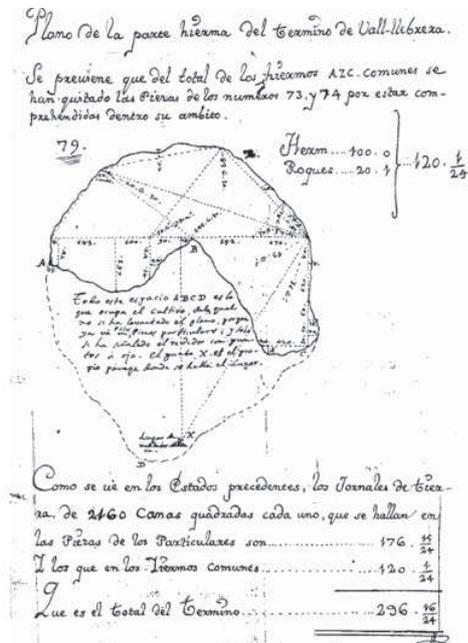

Figura 6. Joan Cherta (1756): Plano de la parte hierma del término de Vall-llebrera (AHL: Cadastre, caixa 132).

l'Alt Empordà: Fons municipal de Cabanes, sig. 115).

- VIII-1781, còpia de la *Descripción geográfica de todas las tierras arrosales en el llano de Ampurdán* de Salvador Ferrer i Mir (1766) (ACA: MP-232).
- VII-1785, coautor, amb Comas, de l'*apeo* de Coborriu de la Llosa (Lles de Cerdanya).
- 1786, consta a la *Guía* com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro (ja no el 1787).

CHERTA, Joan [1755-1786]

- IV-1755, *Relación de la consistencia y valor actual del término del lugar despoblado de Almacelles, que de orden del muy lle. Sr. D. Joseph de Contamina, intendente general del Ejto. y Pdo. de Cataluña, ha medido...* (Arxiu del baró d'Esponellà, còpia a l'Ajuntament d'Almacelles).
- I-1756, recanació de Vall-llebrera (Artesa de Segre, Noguera) i cadastre de les Sitges (Torrefeta i Florejacs, Segarra).
- IV-1756, cadastre de Madrona (Pinell de Solsonès) i cadastre i *apeo* de la Quadra de Su (Riner, Solsonès).
- c. 1769, *Plano ygnográfico que manifiesta la figura y extensión del manso Mercadal antiguo y moderno en la parroquia de San Quintín de Bas* (ACA: MP-303).
- 1777, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.
- 1786, consta a la *Guía* com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro i exacadèmic de la Real Academia Militar de Matemáticas de Barcelona (ja no consta el 1787).
- 1786, per encàrrec de la Junta de Comerç de Barcelona, preparà un molt ambiciós projecte, revisat i cartografiat pel director de l'Escola de Nàutica de la pròpia Junta, Sinibald de

Mas, amb el *Mapa en que se demuestra el plano de la azequia o canal que, a direcció de la Real Junta de Comercio de la ciudad de Barcelona, se pretende construir en el Principado de Cataluña desde la Conca de Tremp hasta el mar para subir y bajar barcos y regar el dilatado campo de Urgel* (BURGUEÑO, 2001, núm. 514).

CHERTA, Josep [1786-1815]

- VIII-1786, coautor, amb Casachs, de l'apeo de Gessa (Naut Aran).
- XI-1786, coautor, amb Casachs, de l'apeo de Fórnols (la Vansa i Fórnols, Alt Urgell).
- 1787 i 1798, consta a les guies de forasters com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.
- 1806, consta a la *Guía* com a *experto medidor* del Real Tributo de Catastro.
- 1815, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.

CHERTA, Manuel [1777-1806]

- 1777, consta a la *Guía* com a expert substitut del Real Tributo de Catastro.
- X-1778, geòmetra coautor, amb Ábila, de l'apeo de Guils de Cerdanya (Ajuntament de Guils, *Cuadern de las confrontaciones de terras*)
- VIII-1785, coautor, amb Carbonell, de l'apeo d'Osor (Selva) (Arxiu Comarcal de la Selva: Osor, 154).
- 1786 i 1787, consta a les guies de forasters com a geòmetra substitut del Real Tributo de Catastro.
- VIII-1790, coautor, amb l'arquitecte Joan Garrido, del *Plano que manifiesta la figura de la heredad que fue de los regulares de la extinguida Compañía y la de sus piezas confinantes que posehe don Manuel Craywinkel...* (ACA: MP-251).
- 1793, designat pel baró de Maldà com a expert en un plet amb l'abat de Cardona sobre la titularitat jurisdiccional de diverses quadres del terme de Maldà (ACA: Audiència, Plets civils, n.14602).
- 1798 i 1806, consta a les guies de forasters com a geòmetra del Real Tributo de Catastro (ja no el 1815).
- 1806, *Plano primero que manifiesta extensión y límites del término del Castillo de Port...* (Galera et al., 1982, 285).

CLAVERA i ALBA, Francesc [1722-1753]

- VII-1722, cadastre o inventari de la nova recanació de Talavera (Segarra), signa com a geòmetra; també signa el subdelegat Francisco de Haro.
- VIII-1722, cadastre o inventari de la nova recanació de Pallerols (Talavera, Segarra). signa com a geòmetra; també signa el subdelegat Francisco de Haro.
- IX-1728, cadastre o nova recanació de Vilarrúbia, sufragània de Guils (Montferrer i Castellbò, Alt Urgell).
- X-1728, recanació d'Avellanet (Montferrer i Castellbò).
- XII-1731, recanació de Llorenç del Penedès (Baix Penedès; AHL: Cadastre, caixa 95).
- 1749, Demostració de la circumferència de la superfície de las terras de la heretat dita la Torre del Baró, pròpia de Dª Eulària Sant Pera, la qual se troba situada en lo terme de Sant Martí de Provenssals (Arxiu de Protocols de Barcelona, mapes 930).

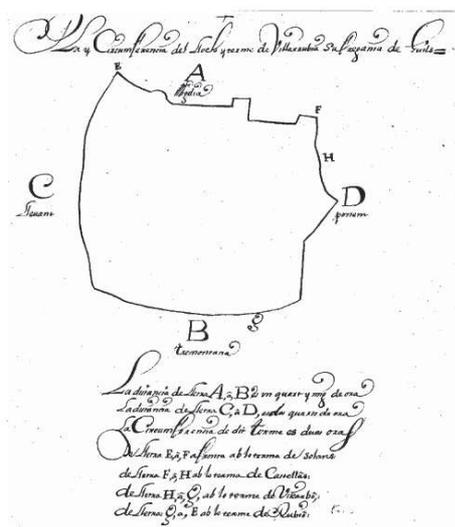

Figura 7. Francesc Clavera (1728): Pla y circumferència del lloch y terme de Villarrúbia sufregània de Guils (AHL: Cadastre, caixa 140).

- 1753, *Pla y demostració de la partió dels termes de Gavà y Viladecans* (Arxiu Nacional de Catalunya, Fons Baronia d'Eramprunyà, 312).

COMAS, Isidre [1777-1791]

- 1777, *Plano geográfico que comprehende el territorio de la disputa y el de sus vezindades de que se trata en la causa que se ventila en la Real Audiencia de este Principado de Cataluña por parte de Francisco Llobet contra Gerardo y Joseph Fulla, todos labradores de la villa de Vidreras* (ACA: MP-97. Real Audiència).
- XI-1779, geòmetra coautor, amb C. Cherta, de l'apeo de Cabanes (Alt Empordà) (Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà: Fons municipal de Cabanes, sig. 115).
- 1783, notícia d'haver fet, amb Puig, el cadastre del terme de Pedrís (Bellcaire, Noguera) i el del Palau d'Anglesola (Pla d'Urgell; AHL: Cadastre, caixa 124).
- VII-1785, coautor, amb C. Cherta, de l'apeo de Coborriu de la Llosa (Lles de Cerdanya).
- 1786, consta a la *Guía* com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro.
- 1787, consta a la *Guía* com a geòmetra substitut del Real Tributo de Catastro (ja no hi figura el 1798).
- 1791, *Planos de todas las tierras de la heredad de Tiana* [dels pares agustins calçats de Barcelona], 6 plànols (ACA: MP-209).

CONDE, Antoni [1798]

- 1798, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.

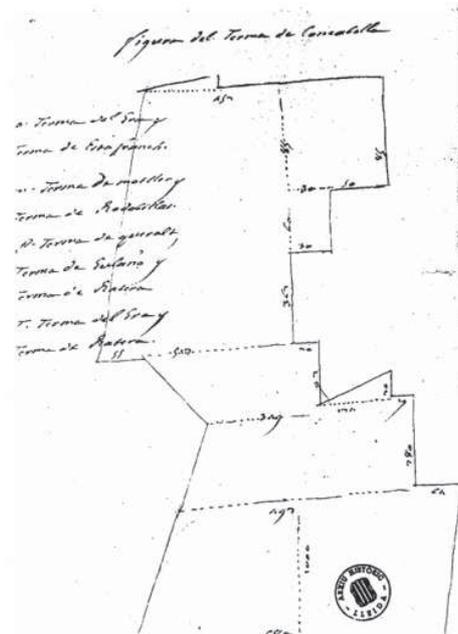

Figura 8. Vicenç Ferrer (1753): *Figura del terma de Concabella* (AHL: Cadastre, caixa 99).

FERRER, Vicenç [1727-1756]

- fill de Joan Ferrer, pagès de Cotlliure (Rosselló).
- s.d., cadastres de la Llena (Lladurs), Quadra de Su (Riner), els Torrents (Lladurs), llibreta de recanació de Riner, cadastre o inventari de la nova recanació de Miravé (Pinell de Solsonès), tot al Solsonès; designat "geòmetre".
- s.d., cadastre de Lloberola (Biosca, Segarra), essent intendent Pedrajas (1720-1724) i per disposició de Joan F. Franch i Capdevila, diputat de Cardona.
- s.d. i s.a, però semblen seves les llibretes de recanació d'Alòs d'Àneu i d'Isil (Alt Àneu, Pallars Sobirà) (AHL: Cadastre, caixes 14 i 79).
- V-1727, cadastre de la Bastida de Bellera (Sarroca de Bellera, Pallars Jussà).
- V-1728, cadastre de Tàrraga (Urgell).
- 1729 revisió del cadastre de Miralles (Veciana, Anoia) fet per Josep Bosch.
- VI-1730, cadastre de Vallbona de les Monges (Urgell).
- VII-1730, afirma haver fet el cadastre de la Guàrdia Pilosa (Pujalt, Anoia), (AHL: Cadastre, Vallbona).
- VII-1730, cadastre del Vilet (Sant Martí de Riucorb, Urgell).
- XI-1731, recanació de les Besses (Cervià de les Garrigues).
- XII-1731, cadastre de Montfalcó Murallat (les Oluges, Segarra).
- 1733, cadastre de Lleida (Segrià).
- XII-1734, cadastre de Manresa (ACA: Hisenda, llig. 3355; Arxiu Comarcal del Bages: Cadastre llibre 2).
- V-1740, nova visura i reconeixement de qualitats de terres d'Agramunt (Urgell) (AHL: Cadastre, caixa 4).

- VII-1745, cadastre de Turbiàs (Montferrer i Castellbò, Alt Urgell).
- VIII-1745, cadastres de Pallerols i de la Vila de Castellbò, recanació d'Avellanet (Montferrer i Castellbò, Alt Urgell).
- IX-1745, cadastres de Calvinyà (Valls de Valira) i d'Estamariu (ambdós Alt Urgell).
- X-1745, cadastre de Vila-rubla (Montferrer i Castellbò, Alt Urgell).
- X-1745, cadastre d'Españ (les Valls d'Aguilar, Alt Urgell).
- XI-1745, cadastre dels Castells (les Valls d'Aguilar, Alt Urgell).
- XII-1745, recanació d'Adrall (Ribera d'Urgellet) i d'Alàs (ambdós Alt Urgell).
- XII-1746, cadastre de Vallverd (Ivars d'Urgell, Pla d'Urgell) (AHL: Cadastre, caixa 30, per confusió és al plec de Bellver de Sió; apareix escrit Bellvert).
- V-1747, recanació d'Altet (Tàrraga, Urgell).
- VI-1747, recanació o nou cadastre d'Anglesola (Urgell).
- XII-1747, cadastre de Civit (Talavera, Segarra).
- VI-1749, cadastres del terme rònec de Golifàs (Linyola, Pla d'Urgell), Montalbà (Vilagrassa, Urgell) i Quadra de Vergós (Anglesola, Urgell).
- X-1749, cadastre de Talavera (Segarra).
- XI-1749, cadastre del Talladell (Tàrraga, Urgell).
- I-1752, cadastre de Sudanell (Segrià).
- V-1753, cadastre de Massoteres (Segarra).
- VI-1753, cadastre de Concabella (els Plans de Sió, Segarra).
- VI-1754, cadastres de Castellnou de Carcolze (el Pont de Bar) i d'Arsèguel (ambdós Alt Urgell).
- VII-1754, recanació d'Anserall (les Valls de Valira) i cadastre d'Aristot (el Pont de Bar) ambdós Alt Urgell.
- VIII-1754, cadastres d'Ars i de Civís (ambdós Valls de Valira, Alt Urgell).
- X-1754, nou cadastre d'Estamariu (Alt Urgell).
- V-1755, recanació del Castellet (Tremp, Pallars Jussà).
- VI-1755, cadastre d'Esplugu de Serra (Tremp, Pallars Jussà).
- VII-1755, recanació de la Pobla de Cerbi (la Guingueta d'Àneu, Pallars Sobirà).
- VIII-1755, cadastre de Norís (Alins, Pallars Sobirà).
- IX-1756, cadastre de Begur (Baix Empordà) (Arxiu Municipal de Begur, caixa 2.4.1).
- X-1756, fa testament, no pot signar per malaltia (Arxiu Històric de Protocolos de Barcelona: Joan Olzina Cabanas. Testaments 1756-58, núm.949, p.36); dona M. Teresa, fill Gabriel; viu a Barcelona; és qualificat com a geòmetra de sa Magestat.

MAIOL, Francesc [1777]

- 1777, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro (ja no el 1786).

MAYOL, Josep [1716-1757]

- c. 1716, *Noticias topográficas de varios términos territoriales, extensión de cada uno y croquis de su figura*, corresponents al Camp de Tarragona (col. particular marquès de Vallgornera).
- 1729, cadastre de la quadra de Vallparadís (Terrassa, Vallès Occ.).²¹

²¹ <http://www.ajterrassa.es/ajuntament/imcet/cultura/museus/museudeterrassa/castell-cartoixa/quadra.html>

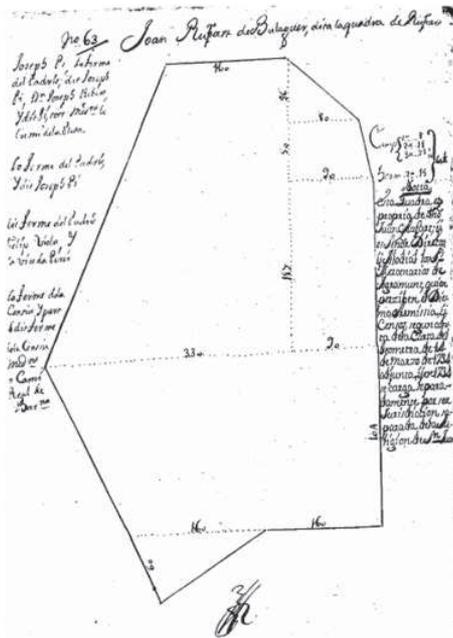

Figura 9. Josep Mayol (1734): Joan Rufart de Balaguer, dita la quadra de Rufart (AHL: Cadastre, caixa 124)

- I-1734, recanació del terme ròneg de l'Espígol (Tornabous, Urgell) i cadastre de la nova recanació de la Baronia de Ribelles (Vilanova de l'Aguda, Noguera).
- II-1734, cadastre de Mafet (Agramunt) i cadastre de la nova recanació d'Ossó de Sió (ambdós a l'Urgell) i del terme ròneg del Pedrís (Bellcaire, Noguera) inclosa la quadra de Rufart (Bellví, Pla d'Urgell).
- V-1734, recanació de Castelló de Farfanya i dels termes rònegs de Torredà (Castelló de F.) i Muller (Vallfogona de Balaguer) (tots a la Noguera).
- XI-1740, notícia que Mayol es troba fent recanacions a la sotsdelegació de Cardona (les Encies, AHL: Cadastre, caixa 19).
- 1740, Arséguel (Alt Urgell) demana recanació i assenyala que hi ha uns geòmetres a Gósol (Berguedà); l'intendent dóna comissió a Josep Mayol (AHL: Cadastre, caixa 23).
- XII-1740, recanació de la Corriu (Guixers, Solsonès).
- III-1741, recanació de Cornellana (la Vansa i Fòrnols, Alt Urgell).
- IV-1741 recanació d'Arséguel (At Urgell) i cadastre de la nova recanació de Montellà, Martinet i Tronxo (Cerdanya).
- XI-1745, cadastre de la nova recanació de la Vansa (Alt Urgell).
- XII-1745, cadastre de la nova recanació de Canelles (Fígols i Alinyà, Alt Urgell).
- VIII-1746, recanació de Castellnou de Montsec (St. Esteve de la Sarga, Pallars Jussà).
- VII-1747, cadastre de la nova recanació d'Orcau (Isona i Conca Dellà, Pallars Jussà) i de Pujol (Baix Pallars, Pallars Sobirà).
- VIII-1747, cadastre de la nova recanació de Pobellà (la Torre de Cabdella, Pallars Jussà) i d'Escàs (Rialp, Pallars Sobirà).

- II-1748, recanació de Castilló de Tor (el Pont de Suert, Alta Ribagorça).
- III-1748, cadastre i nova recanació de Castellars (el Pont de Suert, Alta Ribagorça).
- XI-1748, cadastre i nova recanació de Puimanyons (la Pobla de Segur, Pallars Jussà).
- III-1749, notícia que Mayol és a Esterri d'Àneu (Pallars Sobirà); diversos pobles de la comarca demanen una recanació (AHL: Cadastre, caixa 2).
- VII-1749, notícia que Mayol, després de fer el cadastre de diversos pobles del corregiment de Talarn, es troba ara fent el de Meranges (Cerdanya) (AHL: Cadastre, caixa 21, Aristot).
- VIII-1749, recanació de la Pobla de Servi (la Guingueta d'Àneu, Pallars Sobirà).
- IV-1750, notícia que Mallol es troba fent el cadastre de Freixenet (Camprodon, Ripollès) segons carta de Contamina (AHL: Cadastre, caixa 21, Aristot). Diversos pobles de l'Alt Urgell demanen una nova recanació.
- II-1751, recanació i formació de nou cadastre del terme de Borrassà (Alt Empordà) (Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà: Fons municipal de Borrassà, caixa 257).
- VI-1751, recanació i formació de nou cadastre del terme de Regencós (Baix Empordà) (Arxiu Comarcal del Baix Empordà: Fons municipal de Regencós, caixa 19).
- XII-1755, cadastre de la nova recanació de Puigcerver (Senterada, Pallars Jussà).
- IV-1756, recanació de Balestui (Baix Pallars, Pallars Sobirà).
- X-1756, cadastre de la nova recanació de Puiforniu (Soriguera, Pallars Sobirà).
- II-1757, cadastre de la nova recanació de la Bastida de Bellera (Sarroca de Bellera, Pallars Jussà).
- IV-1757, cadastre de la nova recanació de Montesclado i Glorieta (Farrera, Pallars Sobirà).
- XI-1757, recanació d'Arfa (Ribera d'Urgellet) i de la Vila de Castellbò (Montferrer i Castellbò), ambdós a l'Alt Urgell.

PUIG i FERIN, Mateu [1722-1754]

- VIII-1722, cadastre o inventari de la nova recanació de la Quadra de Matadeporros o Cunyer (Pinós) i de la Molsosa (ambdós al Solsonès); signa el dubdelegat de Cervera Alta, Ignasi Castellet.
- X-1722, cadastre o inventari de la nova recanació de Solsona; signa el dubdelegat de Cervera Alta, Ignasi Castellet.
- 1725 o 1726, obté el títol de mestre fuster (Arranz, 1991, 377).
- IX-1729, cadastre de la Quadra de la Pobla (Tornabous, Urgell) i recanacions d'Almenara Alta (Agramunt, Urgell) i Biosca (Segarra). Hi ha notícia d'haver fet la nova recanació de Castellfollit de Riubregós (Anoia), però no es conserva (AHL: Cadastre, caixa 43).
- 1730, cadastre de Sarrià (Barcelona); (s'hi fa referència a ACA: Plets Civils, 1433, fol. 250).
- III-1731, cadastre de Castell d'Aro (Baix Empordà) "según resulta de la nueva recanación" (Arxiu Municipal de Castell-Platja d'Aro).
- XII-1731, resum de la recanació de Maldà (Urgell).
- VIII-1732, recanació de la Vila de Castellbò i nou cadastre de Turbiàs i de Vilamitjana (tots a Montferrer i Castellbò, Alt Urgell).
- 1736 juntament amb Pau Grau i Fermí Grau, també fusters, és part en el plet amb Josep Bonet, Tomàs Vila i Emanuel Matheu, fusters (ACA: Reial Audiència. Plets Civils núm. 15840).
- IX-1737, recanació d'Adrall (Ribera d'Urgellet, Alt Urgell).
- V-1742, "visura" del cadastre de Guissona fet per B. Sor el XII-1741 i cadastre de la quadra de Nial (Torrefeta i Florejacs), ambdós a la Segarra.

Figura 10. Mateu Puig (1729): Terras de la causa pia fundada per Dna. Isabel de Cupons y Gilabert... de la quadra dita de la Poble prop la Guàrdia de Urgell (AHL: Cadastre, caixa 128).

- XII-1747, *Borredor sen midida del plan del terma de Montmaló* (Vallès Oriental) referència indirecta: exposició *Sant Pere de les Puel·les*, un monestir de dones, MHC, 2009.
- XI-1754, mor (Arranz, 1991, 377).

PUIG i JUIOL, Mateu [c. 1732 – 1798]

- Fill de l'anterior, data aproximada de naixement: 1732 (Arranz, 1991, 378).
- IX-1756, títol de mestre fuster (Arranz, 1991, 378).
- XI-1761, cadastre i nova recanació de Biscarbó (les Valls d'Aguilar, Alt Urgell).
- 1765, cadastre de Girona (Ripoll, 2005, 147).
- c. 1769, *Plano ignogràfico que figura el ámbito del estanque de Castellón según su actual estado y el ámbito que tenía el de Rosas según se dexa ver de la disposición del mismo terreno*; conté anotació signada per M. Puig i Josep Ribas (ACA: MP-447).
- 1777, consta a la *Guía* com a geòmetra del Real Tributo de Catastro.
- VI-1778, *Plano ignogràfico en el que se manifiesta la disputa de Francisco Comas, de Moyà, contra Joseph Ferreras de la villa de Artés, hecho por orden de la Real Sala*, referit a Collsuspina (Osona) (ACA: MP-570).
- V-1779, Plànol de la propietat de Joan Lladó a Borrassà (Alt Empordà), acompanyat d'un escrit (ACA: Plets civils núm. 612).
- 1781, causa de M. Puig contra Pau Fontanet, veí de Tàrrega (ACA: Audiència. Tribunal de Comerç, C-10016).
- 1783, notícia que ha fet, amb Comas, els cadastres del terme de Pedrís (Bellcaire, Noguera) i el Palau d'Anglesola (Pla d'Urgell) (AHL: Cadastre, caixa 124).

- V-1786, *Plano que manifiesta la riera de Arenys desde su nacimiento...* (ACA: MP-514).
- 1786 i 1787, consta a la *Guía com a geòmetra propietari del Real Tributo de Catastro*.
- c. 1787 coautor amb Ignasi Carrer, del *Plano que manifiesta los actuales límites del término y parroquia de Rexach con los confinantes, los terrenos que se contravierten entre los Padres Gerónimos de la Murtra y el cura de Ripollet [...] insiguiendo la provisión de la Real Audiencia se previene con cartel de 11 abril de 1785* (ACA: MP-249).
- VIII-1787, *Plano que demuestra las tierras que se disputan entre partes de Estevan Illa, labrador de la parroquia de la Garriga, de una, y de Margarita y Joseph de Roselló y Tarés, madre e hijo, de la misma parroquia [...] en cumplimiento del mandato... del... alcalde mayor de la villa de Granollers...* (ACA: MP-625).
- X-1788, *Plano que manifiesta la cuestión vertiente entre los herederos del manso Petit de las Planas, residentes en el término de Begas, y los del manso Fontnoves, oy Clemente Montaner y Basolas del término de Gabá, ambos de la baronía de Arempuñá* (ACA: MP-297).
- 1790, el viatger Francisco de Zamora (1973, 354) anota a Castelló d'Empúries (Alt Empordà) que: "Allí vimos el plan de la laguna y sus cercanías, que se hizo para el pleito que sigue el cabildo de Gerona con el monasterio de Roda. Lo hizo Mateo Puig, geómetra."
- 1790, intervenció en la disputa sobre la ubicació jurisdiccional del convent de Santa Maria de Gràcia, *Copia de un plano ideal del término de Sarriá cuyo original incluye el mismo apeo de catastro hecho en el año 1730* (ACA: Plets civils, núm. 1433).
- XI-1791, coautor amb Ignasi Mayans, de les operacions per a la realització del *Plano que figura los terrenos que posee Clemente Montaner y Basolas en el término y parroquia de San Pedro de Gavá...* (ACA: MP-300).
- I-1794, *Plano que manifiesta los terrenos con sus adyacentes en que versa la disputa de los herederos de Juan Petit, labrador de Begas de una, y Clemente Montaner y Basols, labrador de Gavà de otra* (ACA: MP-299).
- IV-1794, plànol del litigi entre Francesc Hom i Ferran Baró de Solà, a Monistrol de Calders (Bages) (ACA: MP-454).
- 1798, consta a la *Guía com a geòmetra del Real Tributo de Catastro* (ja no el 1806).

ROMAGOSA, Josep [1737-1758]

- VIII-1737, cadastre i nova recanació de la Vansa (Alt Urgell).
- X-1737, recanació d'Anserall (les Valls de Valira, Alt Urgell).
- XII-1737, recanació de Castellciutat (la Seu d'Urgell, Alt Urgell).
- XI-1740, cadastre i nova recanació de Guixers (Solsonès).
- X-1745, cadastre i nova recanació de Puiggròs (Garrigues).
- XII-1745, cadastre i nova recanació de Bellpuig (Urgell).
- XII-1746, cadastre i nova recanació de Bellestar (Penelles, Noguera).
- 1753, llibreta dels termes de "Motle, Bensa y Quadra de Flix" (la Sentiu de Sió i Balaguer, Noguera).
- VIII-1758, coautor, amb Soriano, de l'apeo de Fontanet (Torà, Segarra).
-

SOR, Bernat [1728-1745]

- probablement nascut a Santa Creu de Gajan (Arieja, França).

- XII-1735, cadastre de Josa (Alt Urgell).
- XII-1737, cadastre de Linyola (Pla d'Urgell).
- V-1740, recanació i nou cadastre d'Ullà (Baix Empordà) (Arxiu Històric del Baix Empordà: Fons municipal d'Ullà, caixa 61).
- III-1741, cadastre de Llinars (Castellar del Riu, Berguedà) (AHL: Cadastre, caixa 93) i de Sisquer i Montcalb (Guixers, Solsonès).
- IV-1741, ajuda Josep Mayol en el cadastre de la nova recanació de Montellà, Martinet i Tronxo (Cerdanya).
- VIII-1741, cadastres de la Valldan i de la Móra Comdal i el Sàlzer (ambdós a Odèn, Solsonès).
- XII-1741, cadastre i nova recanació de la Quadra de Nial (Torrefeta i Florejacs) i cadastre de Guissona (ambdós a la Segarra).
- VII-1743, cedeix a la Comunitat de Preveres de Verdú (Urgell) un censal pensió de 10 lliures que percebia d'Antoni Colom, pagès de Verdú (AHL: Cadastre, caixa 142, St. Martí de Provençals).
- III-1744, cadastre de la Pobleta de Bellveí (la Torre de Cabdella, Pallars Jussà).
- XII-1745, fa testament (Arxiu Històric de Protocols de Barcelona: Bonaventura Galí. Testaments 1713-49, núm.861, p.153). Fills: Joan Baptista, Marianna i Llúcia. Viu a Sant Martí de Provençals. És geòmetra de sa Magestat.

SORIANO, Oleguer [1754-1766]

- X-1754, signa l'acta del nou cadastre d'Estamariu (Alt Urgell) fet per Vicenç Ferrer.
- VIII-1758, assisteix com a geòmetra a Josep Romagosa en l'apeo de Fontanet (Torà, Segarra).
- 1765, *Nueva visura de los personales estantes y habitantes de la ciudad de Manresa* (ACA. Hac. llig. 3355).
- VI-1766, recanació de Clariana de Cardener (Solsonès).
- XI-1766, *Catastro y nueva medición* de Gombrèn (Ripollès, Arxiu Municipal de Gombrèn), hi col·laborà Carrer.

CONCLUSIÓ

La cartografia inclosa en la documentació cadastral del segle XVIII, quan hi és, té un caire molt modest i una factura ingènua: són croquis de terme amb indicacions dels principals accidents i afrontacions (figura 12) i, principalment, esbossos dels perímetres de les parcel·les mesurades, a vegades amb indicació de les dimensions o descomposició de la forma irregular en figures geomètriques (figura 13). En aquest gènere cartogràfic destaquen els treballs de diversos geòmetres de la primera generació (Bosch, Carbonell, Mayol, Puig i Sor), així com els de Carles i Joan Cherta, geòmetres de la segona fornada. Contràriament, l'obra gràfica de geòmetres com ara Clavera o Ferrer es pot titllar de matussera.

Sembla clar que la formació rebuda pels geòmetres no devia incloure gaires nocions de dibuix, i que aquestes habilitats en tot cas eren adquirides i practicades individualment. Tanmateix alguns geòmetres arribaren a aixecar plànols d'una certa complexitat, però no pas per al Cadastre. És igualment cert que es coneixen uns pocs plànols de caire cadastral de gran qualitat, però la majoria són anònims i no han aparegut amb la documentació de la Intendència. Concretament crida l'atenció el magnífic plànol del terme de Solsona, d'autor desconegut (BURGUEÑO, 2001, 541). Caldrà localitzar un major nombre de

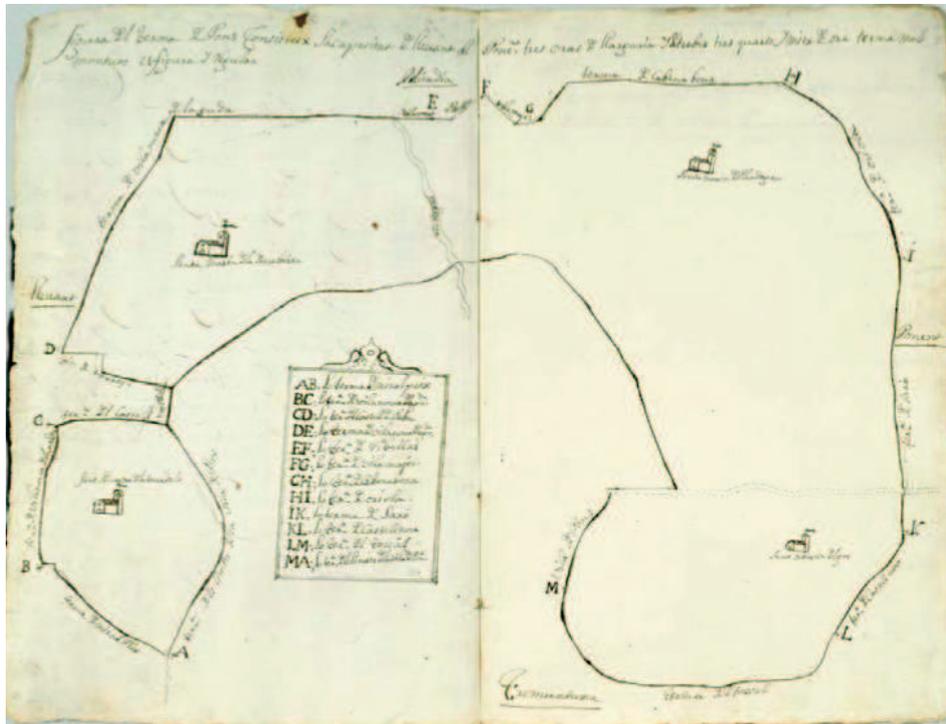

Figura 12. Josep Bosch (1737): *Figura del Terma de Pons* (AHL: Cadastre, caixa 129).

mapes del Set-cents per tal de conèixer millor les habilitats cartogràfiques dels geòmetres del Cadastre en comparació amb altres professionals.

La implantació del Cadastre a la Catalunya del segle XVIII i primera meitat del XIX fa que no s'hi trobin agrimensors sinó geòmetres. Fins a les regulacions de l'agrimensura en l'Espanya liberal no es recuperà o introduirà a Catalunya el concepte d'agrimensor (NADAL i BURGUEÑO, 2008). Naturalment no tots els geòmetres del XVIII van treballar per al Cadastre. Només cal espigolar el fons de mapes i plànols de l'Arxiu de la Corona d'Aragó per a trobar referències d'un grapat de geòmetres sense vinculació coneguda a la Intendència: Lluís Barnoya i Homs,²² Francesc Botiñà i Tomàs,²³ Josep Cabot,²⁴ els germans Bernat i Salvador

²² ACA: Plets civils, núm. 303 (c. 1830, mas Fumats de Roses) i ACA; Reial Patrimoni, Batllia Moderna, Processos, any 1750, núm. 1A (c. 1832, Argelaguer).

²³ ACA: MP-342 (1854, Bellcaire) i MP-590 (c. 1816, Plànol de part de Castelló d'Empúries).

²⁴ ACA: MP-353 (1827, Jafre).

²⁵ Bernat Ferrer: ACA: MP-550 (c. 1750, el Ter al Baix Empordà). Salvador Ferrer: ACA: MP-232 (1766, *Descripción geográfica de todas las tierras arrozales en el llano de Ampurdán*).

²⁶ ACA: MP-553 (1829, Vilassar de Dalt).

²⁷ ACA: MP-109 (1792, plànol del convent de Sant Agustí de Barcelona), MP-178 (1799, torre de Sant Joan a Barcelona), MP-298, MP-300 (1794, ambdós d'uns terrenys a Gavà), MP-338 (1800, terrenys a Sant Martí de Provençals) i MP-450 (1801, plànols d'una vinya a Gràcia).

²⁸ ACA: MP-575 (1798, plànol de Sant Martí Sesgueioles).

²⁹ ACA: Audència. Plets civils, núm.7319 (1780, Vallmanya, Maresme).

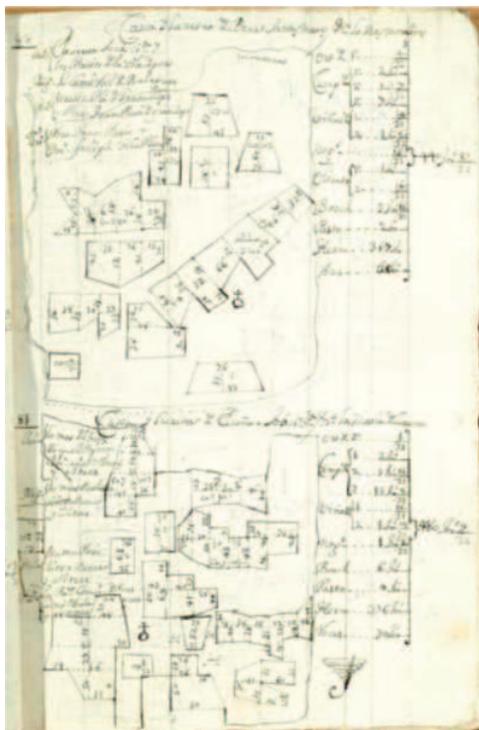

Figura 13. Josep Bosch (1737): *Figura del Terma de Pons* (AHL: Cadastre, caixa 129).

Ferrer i Mir,²⁵ Isidre Gallarda,²⁶ Ignasi Mayans i Benet,²⁷ Jeroni Mayol²⁸ o Manuel Valls.²⁹ De la majoria ignorem si comptaven amb una titulació específica. No es pot descartar que un mecanisme semblant a l'emprat per la Intendència per admetre un geòmetra del Cadastre fos també utilitzat per tal d'acreditar l'aptitud d'altres professionals de l'agrimensura que d'aquesta manera poguessin emprar la denominació de "reial geòmetra".

Resten oberts, doncs, més interrogants que no pas podem establir conclusions definitives. Tanmateix, és indubtable que l'ofici de geòmetra del Cadastre fou durant un segle un important element de definició i cohesió professional. La utilitat aplicada reconeguda per la Intendència a la pràctica de l'agrimensura contribuï a la consolidació d'aquest camp del coneixement i a l'aparició d'altres professionals particulars que aprofundiren i excel·liren en el vessant cartogràfic vinculat a les operacions d'amidament de terres.

BIBLIOGRAFIA

- ALCOBERRO, A. (2005): El Cadastre de Catalunya (1713-1845): de la imposició a la fossilització, *Pedralbes*, núm. 25, pp. 231-257.
- ALIMENTO, A. (2001): Entre justice distributive et développement économique: la lutte pour la création de cadastres généraux au 18e siècle, MANNORI, L. (dir.) *Cadastre and Modern State in Italy, Spain and France (18th c.)*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, pp. 1-27.

[26]

- ARRANZ, M. (1991): *Mestres d'obres i fusters. La construcció a Barcelona en el segle XVIII*, Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona, Barcelona.
- BURGUEÑO, J. (dir.) (2001): *Atlas de les viles, ciutats i territoris de Lleida*, Diputació de Lleida i Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Lleida.
- (2007): Cartografia cadastral de la província de Lleida (segles XVIII-XIX), *La cartografia cadastral a Espanya (segles XVIII-XX)*, Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, pp. 21-37.
- (2008): *El mapa com a llenguatge geogràfic. Recull de textos històrics (ss. XVII-XX)*, Societat Catalana de Geografia, Barcelona.
- CAMARERO, C. (2007a): La cartografía de los catastros españoles del siglo XVIII, *La cartografía cadastral a Espanya (segles XVIII-XX)*, Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, pp. 21-37.
- (2007b): Antecedentes en el siglo XVIII de las tareas acometidas por la Comisión de Estadística General del Reino (1856-1870), *150 aniversario de la creación de la Comisión de Estadística General del Reino*, INE, Madrid, pp.141-192.
- CAMARERO, C. i FACI, P. (2006): La estructura documental del Catastro de Patiño, según las Reglas Anexas al Real Decreto de 9 de diciembre de 1715, *Catastro*, núm. 56, pp. 89-113.
- CAPEL, H. (1982): *Geografía y matemáticas en la España del siglo XVIII*, Oikos-tau, Vilassar de Mar.
- et al. (1983): *Los ingenieros militares en España. Siglo XVIII*, Universitat de Barcelona.
- (2007): L'Acadèmia de Matemàtiques de Barcelona i els enginyers militars a Catalunya, en J. Vernet - R. Parés (dir.), *La ciència en la història dels Països Catalans*, Institut d'Estudis Catalans – Universitat de València, vol. II, 681-708.
- CAPEL, H., SÁNCHEZ, J. E. i MONCADA, O. (1988): *De Palas a Minerva. La formación científica y la estructura institucional de los ingenieros militares en el siglo XVIII*, Serbal-CSIC, Barcelona.
- ESCARTÍN, E. (1981): El catastro catalán: teoría y realidad, *Pedralbes*, núm.1, pp. 253-265.
- (1995): *La Intendencia de Cataluña en el siglo XVIII*, Santandreu, Barcelona.
- FACI LACASTA, P. i CAMARERO, C. (2006): La documentación del Catastro de Patiño en el Archivo Histórico Provincial de Lérida, *Catastro*, núm. 56, pp. 95-162.
- (2007): La legislación del Catastro de Patiño, *Catastro*, núm. 59, pp. 93-145.
- FAUS PRIETO, A. (1995a): *Mapistes. Cartografia i agrimensura a la València del segle XVIII*, Edicions Alfons el Magnànim, València.
- (1995b): El ejercicio profesional de la agrimensura en la España del siglo XVIII: titulación académica y formación teórica de los peritos agrimensores, *Llull*, vol.18, pp. 425-440.
- FERRER ALÓS, L. (2002): ¿Modernización fiscal? La implantación del Catastro en Catalunya, *Catastro*, núm. 46, pp. 27-35.
- GALERA, M., ROCA, F. i TARRAGÓ, S. (1982): *Atlas de Barcelona*, Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, Barcelona.
- GARCÍA TROBAT, P. (2001): A forgotten result of the Spanish War of Succession: the Cadastre and its fiscal effects on the Crown of Aragon, MANNORI, L. (dir.), *Cadastre and Modern State in Italy, Spain and France (18th c.)*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, pp. 193-216.
- GRAS i CASANOVAS, M. M. (1999): Cartografia local en fons notarial i processals a l'època moderna. La imatge del conflicte, *Estudis històrics i documents dels arxius de protocols*, núm. XVII, pp. 213-242.
- MERCADER i RIBA, J. (1968): *Felip V i Catalunya*, edicions 62.

- MONTANER i MARTORELL, J. M. (1990): *La modernització de l'utilitatge mental de l'arquitectura a Catalunya (1714-1859)*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona.
- MUÑOZ CORBALÁN, J. M. (dir.) (2004): *La Academia de Matemáticas de Barcelona. El legado de los ingenieros militares*, Ministerio de Defensa, Madrid.
- NADAL, F. i BURGUEÑO, J. (2008): La enseñanza de la agrimensura en las academias de Bellas Artes: el caso de Barcelona (1852-1869), *Catastro*, núm. 63, pp. 81-97.
- (2008): Agrimensors a la provincia de Girona durant la segona meitat del segle XIX, *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 65, pp. 452-464.
- RIPOLL i MASFERRER, R. (2005): *L'arquitecte, l'arquitectura i la ciutat: Girona 1760-1835*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- SEGURA i MAS, A. (1988): El catastro de Patiño en Cataluña (1715-1845), en SEGURA, A. (dir.): *El Catastro en España*, vol. I, pp. 31-45.
- URTEAGA, L. (2008): Dos décadas de investigación sobre historia de la cartografía catastral en España (1988-2008), *Catastro*, núm. 63, pp. 7-30.
- ZAMORA, F. de (1973): *Diario de los viajes hechos en Cataluña*, Curial, Barcelona.

Guies de forasters:

- Calendario manual y guía de forasteros en Barcelona*, Imp. Hered. M. Àngela Martí, Barcelona, 1777.
- Kalendarium y guía de forasteros en Barcelona*, Imp. Vda. Piferrer, Barcelona, 1786.
- Kalendarium y guía de forasteros en Barcelona*, Imp. Vda. Piferrer, Barcelona, 1787.
- Kalendarium y guía de forasteros en Barcelona*, Imp. Vda. Piferrer, Barcelona, 1798.
- Abecedario y guía de forasteros en Barcelona*, Imp. del Diario, Barcelona, 1806.
- Kalendarium manual y guía de forasteros en Barcelona*, Imp. Agustí Roca, Barcelona, 1815.